

תעשייה

קידום ופיתוח ענפי התעשייה והשירותים באזור הפריפריה

מתליטים

לתקן את החלטת ממשלה מס' 3967 מיום 24 באוגוסט 2008 כך ש:

1. במקום סעיף 4.א.-4.ב. יופיע:

להטיל על מנכ"ל משרד הפנים, מנכ"ל משרד התמ"ת, והממונה על התקציבים במשרד האוצר (להלן-הצוות), או נציגיהם, לקבוע מנגנון לבחירת אזורי תעשייה מרחביים בפריפריה כהגדרתה בהחלטת ממשלה 3960 מיום 24.08.2008. המנגנון האמור יכלול תנאי סף, אשר ייקבעו על ידי הצוות עד ליום 15.06.2009, בהם הרשויות המקומיות יצטרכו לעמוד בכדי להציע את אזורי התעשייה שבתחום שיפוטן כמתמודדים על מעמד של אזורי תעשייה מרחביים בפריפריה. וכן יכלול המנגנון קריטריונים לחיבור בין ההצעות שהתקבלו, וכל זאת במסגרת אזורי התעשייה המרחביים כפי שהוגדרו בהחלטת הממשלה מס' 3967 מיום 24 באוגוסט 2008.

2. בסעיף 6.א. במקום יום 31.12.08 יופיע 30.9.09.

3. בסעיף 7.ב. יחוסף בסופו "עד יום 30.9.09".

4. בסעיף 7.ג. (4.ג.) במקום יום 31.12.08 יופיע 30.9.09.

5. בסעיף 7.ד. במקום יום 31.12.08 יופיע 30.9.09.

6. בסעיף 7.ה.2. במקום יום 15.9.08 יופיע 30.9.09.

דברי הסבר

רקע כללי נתונים כלכליים ותקציבי

ביום 24.8.08 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3967 אשר הטילה על מנכ"ל התמ"ת בתיאום עם הממונה על התקציבים להמליץ על קביעת גבולות לאזורי תעשייה מרחביים בפריפריה. מוצע כי לצורך בחירת אזורי התעשייה המרחביים באזור הפריפריה, יגבש צוות כינמשרדי תנאי סף וקריטריונים שבהתאם להם יגישו רשויות מקומיות בפריפריה, אשר יתאגדו בהסכמה סביב אזור תעשייה משותף, הצעות לאזורי תעשייה מרחביים אשר ייבחרו על פי הקריטריונים שיגבש הצוות. יישום ההחלטה במסגרת תוכנית הפריפריה צפויה להגדיל את התעסוקה בפריפריה בענפי התעשייה והשירותים בכ- 7,000 מקומות תעסוקה, בכ- 800 חברות שיקבלו עידוד, על פני ארבע שנים.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם

איך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 3967 מיום 24 באוגוסט 2008

תעסוקה

מדיניות הממשלה בנושא עובדים זרים ועידוד תעסוקת ישראלים

מחליטים

ענף הסייעוד

לקבוע כי החל ממועד החלטה זו:

1. תנאי לקבלת היתר להעסקת עובד זר בענף הסייעוד הוא שמבקש ההיתר קיבל ניקוד של לפחות 6 נקודות במבחן מידת התלות בעזרת הזולת בביצוע פעולות היום-יום (ADL) במקום ניקוד של 4.5 נקודות הנהוג כיום.
2. תנאי לקבלת היתר להעסקת עובד זר בענף הסייעוד הוא שמבקש ההיתר יתחייב כי העובד הזר יתגורר עמו.
3. ועדת החריגים לעניין היתרי העסקה בענף הסייעוד הפועלת במסגרת רשות האוכלוסין ההגירה ומעברי הגבול (להלן - רשות ההגירה) תוכל לאשר הענקת היתר להעסקת עובד זר ובלבד שלא יוענק היתר כאמור לאדם שבמבחן ADL זכה לניקוד נמוך מ-4.5 נקודות.
4. לא יינתנו אשרה ורישיון ישיבה לעובד זר בענף הסייעוד, אלא אם כן הוכיח העובד הזר, טרם כניסתו לישראל, להנחת דעתו של ראש רשות ההגירה, שליטה בדיבור בשפה האנגלית או שהינו דובר את שפתו של בעל ההיתר. לצורך הוכחת שליטה בשפה כאמור ידרש העובד הזר להוכיח, לכל הפחות, כי עבר את מבחן TSE או מבחן מקביל לו, בציון שעליו יורה ראש הרשות. החלטה זו תחול על עובדים זרים בענף הסייעוד המבקשים לראשונה אשרה ורישיון עבודה.

ענף החקלאות – תוראי פוחת וסגירת שמיים

5. כמטרה להפחית את ההשפעות השליליות של העסקת עובדים זרים בחקלאות על התעסוקה והשכר של ישראלים בענף החקלאות ובענפים אחרים בהם מועסקים ישראלים, ובהמשך להחלטה מס' 3996 מיום 24 באוגוסט 2008, שעניינה מדיניות הממשלה בנושא עובדים לא ישראלים והגדלת אפשרויות התעסוקה של ישראלים, במסגרתה הוקם צוות בראשות המשנה לנגיד בנק ישראל לגיבוש תוכנית ארוכת טווח להחלפת העובדים הלא-ישראלים בישראלים ולטיוב ההון האנושי והפסי בענף החקלאות (להלן – צוות אקשטיין):

א. להפחית בהדרגה את מכסת העובדים הזרים בענף החקלאות כדלקמן:

שנה	מכסה מרבית של עובדים זרים
2009	23,500
2010	20,000
2011	16,000
2012	12,000
2013	8,000
2014	עד 3,000 באזורי הספר המרוחק. לעניין זה ספר מרוחק:

- ב. צוות אקשטיין יהיה רשאי להמליץ לממשלה על התאמות ושינויים בקצב ההפחתה המוצע בסעיף א לעיל, וכן על התרת העסקת עובדים זרים בענף החקלאות באופן עונתי לפי מכסות.
- ג. לקבוע, כי החל ממועד קבלת החלטה זו, לא יינתנו אשרה ורישיון ישיבה לעובד זר בענף החקלאות ("סגירת שמיים") לרבות לצורך החלפת עובדים זרים שיוצאים את ישראל (שיחלופים). החלטה זו תחול על עובדים זרים בענף החקלאות המבקשים להיכנס לישראל לאחר מועד קבלת החלטה זו.

ד. לתקן את סעיף 9 להחלטת ממשלה מספר 447 מיום 12 בספטמבר 2006 ולקבוע כי מספר היתרי ההעסקה שיוקצו לענף התקלאות מעבר למכסה הבטיסית יעמוד על לא פחות מ-12%, ובכך מספר היתרי ההעסקה הכולל לא יפחת מ-112% ממכסת העובדים שתיקבע.

ענף המסעדות האתניות

6. בהמשך להחלטת ממשלה מס' 4170 מיום 12 באוקטובר 2008, שעניינה מכסת עובדים זרים במסעדות אתניות (להלן – החלטה מס' 4170), לקבוע כי:

א. מכסת ההיתרים המרבית להעסקת עובדים זרים בענף המסעדות האתניות, החל ביום 1 בינואר 2010 ועד יום 30 ביוני 2010 תעמוד על 500;

ב. החל ביום 1 בינואר 2010, לא יפחת שכרם של העובדים הזרים בענף המסעדות האתניות מ-12,000 ש"ח לחודש;

ג. החל ביום 1 ביולי 2010 ואילך לא יינתנו היתרים להעסקת עובדים זרים בענף זה, למעט מומחים, ששכרם אינו נופל מפעמיים השכר הממוצע במשק, ושהם בעלי מומחיות שאינה מצויה בישראל.

ד. לקבוע, כי החל במועד קבלת החלטה זו, לא יינתנו אשרה ורישיון ישיבה לעובד זר בענף המסעדות האתניות ("סגירת שמיים") לרבות לצורך החלפת עובדים זרים שיוצאים את ישראל (שיחלופים), למעט העסקת מומחים כהגדרתם לעיל.

ה. לבטל את הוועדה שהוקמה לפי סעיף 2 להחלטה מס' 4170.

אכיפה וענישה

7. לאמץ את הצעת החוק להעברת סמכויות בתחום עובדים זרים (תיקוני חקיקה), התשס"ט-2008, בעניין העברת סמכויות בנושא עובדים זרים ממשדד התעשייה, המסחר והתעסוקה לרשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול במשרד הפנים, בנוסח שאושר על ידי ועדת השרים לחקיקה ואכיפת החוק בהתאם להחלטת ממשלה מס' 4403 מיום 11 בינואר 2009 ולהכיל בהצעת חוק ההסדרים לשנים 2009 ו-2010.

8. בהמשך לסעיף 1.2 להחלטת ממשלה מס' 3599 מיום 15 ביוני 2006, שעניינה הקמת רשות ההגירה, כפי שחוקן בהחלטה מס' 3887 מיום 3 באוגוסט 2008, שעניינה העברת תפקידי יחידת הסמך לעובדים זרים שבמשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה לרשות ההגירה, לקבוע כי עד ליום 1 ביולי 2009 תושלם העברת כלל המפקחים ותובעים הפליליים שביחידת הסמך לעובדים זרים (לרבות אלה שבמיקור חוץ) לרשות ההגירה, למעט 11 עובדים שישארו במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, וישויכו לאגף לאכיפת חוקי העבודה בו, לצורך חיזוק האכיפה של חוקי העבודה בנוגע לעובדים זרים.

9. להטיל על שרי המשפטים והתעשייה, המסחר והתעסוקה לתקן את תקנות העבירות המנהליות (קנס מינהלי - עובדים זרים), התשנ"ב-1992, כדלקמן:

א. סכומי הקנסות המנהליים הקצובים הקבועים בתוספת לתקנות האמורות הפחותים מ-5,000 ש"ח, יעודכנו כך שיעמדו על 5,000 ש"ח;

ב. סכומי הקנסות המינהליים הקצובים הקבועים בתוספת לעבירות על סעיפים 2(א)(1) ו-2(2), 2(א), 3 ו-4(א) ו-1(ב) לחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991 (להלן – חוק עובדים זרים) – יוכפלו.

10. לתקן את חוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, כך שתבוטלנה הוראות סעיפים 16(א) ו-17(א).

11. לתקן את חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, כך שגם לממונה בקורת הגבולות יוענקו הסמכויות של קצין משטרה כאמור בסעיפים 13(ב), (ג) ו-(ד).

משתלמים מחו"ל

12. לקבוע את המכסה השנתית המירבית למשתלמים בענף התקלאות לשנת 2009 ואילך על מחצית ממספר המשתלמים שהגיעו לישראל בשנת 2008, וכן לקבוע כי במסגרת המכסה האמורה לא

יעלה שיעור המשתלמים הזרים ממדינה מסוימת על 10% מהמכסה.
עידוד תעסוקת ישראלים

13. להטיל על החשב הכללי לפעול ללא דיתוי, ולא יאוחר מיום 1 ביוני 2009, ליישום סעיף 5 להחלטת הממשלה מס' 642 מיום 2 בספטמבר 2001, שעניינו קביעת תנאי סף לפיו במכרזים לביצוע עבודות בתחום הבניה והתשתיות לא תתקשר המדינה בחוזים לביצוע עבודות כאמור עם מי שמעסיק עובדים זרים בביצוע העבודות האמורות, בשינויים הבאים:

- א. להבהיר כי במסגרת חוזה ההתקשרות יתחייב הספק הזוכה כי העבודות נושא ההסכם לא תבוצענה באמצעות עובדים זרים בין אם על ידי הספק הזוכה ובין באמצעות קבלן כוח אדם, קבלן משנה או כל גורם אחר עמו יתקשר הספק הזוכה לשם ביצוע העבודות נושא המכרז או ההתקשרות.
- ב. לתקן את הגדרת "מומחי חוץ" כך שזו תחול על העסקת עובד זר בתחום בו יש לו מומחיות ייחודית ואשר שכרו החורשי בעד עיסוקו כאמור אינו נופל מפעמיים השכר הממוצע במשק למשרת שכיר.
- ג. שר האוצר ושר התעשייה, המסחר והתעסוקה יוכלו להחיר ביצוע עבודות בתחום הבניה והתשתיות על ידי עובדים זרים שאינם מומחי חוץ כהגדרתם לעיל, ובלבד שיועסקו בישראל לצורך ביצוע עבודה בטכנולוגיה ובמיכון מיוחדים שאינם בנמצא בישראל ואשר ניתן לבצעה רק באמצעות גורם זה. היתר כאמור יינתן לביצוע פרויקט המוגדר בזמן, במיקום ובהיקף התקשרות שייקבעו בתנאי להיתר.

להטיל על ראש רשות החברות הממשלתיות להנחות, עד יום 1 ביולי 2009, את החברות הממשלתיות לפעול ליישום סעיף 5 להחלטת הממשלה האמורה, כפי שתוקן בהחלטה זו, במכרזים של חברות ממשלתיות לביצוע עבודות בתחום הבניה והתשתיות, שיפורסמו החל במועד האמור.

ייקור עלות העסקה, מעסיקי עובדים זרים ולשכוח פרטיות

14. במסגרת מדיניות ייקור עלות העסקת עובדים זרים, לבצע את תיקוני החקיקה הבאים:

- א. בחוק עובדים זרים – תיקוני החקיקה הדרושים לכך שהסכומים המפורטים להלן יוכפלו:
 - 1) סכום אגרת הבקשה בעד העסקת עובד זר לפי סעיף 1(א);
 - 2) סכום האגרה השנתית לפי סעיף 1(א1);
 - 3) סכום דמי ההיתר להעסקת עובד זר בענף הבנין לפי סעיף 1(ז).
- ב. בחוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003 – להעמיד את ההטיל על עובדים זרים הקבוע בו על 20% במקום 10%.

15. להנחות את שר התעשייה המסחר והתעסוקה להביא לאישור ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, בתוך 30 יום ממועד החלטה זו, תקנות לפי סעיף 1(א) לחוק עובדים זרים, שעניינו הפקדת כספים לטובת העובד הזר ולהבטחת יציאתו מישראל, לגבי כלל הענפים בהם מועסקים עובדים זרים, כמפורט להלן:

- א. סכום הפיקדון, כהגדרתו בסעיף 1(א) לחוק עובדים זרים, יהיה כדלקמן:
 - 1) ענף הבנין וענף ההקלאות- 700 ש"ח;
 - 2) ענף הסייעוד- 300 ש"ח.
- ב. השימוש בכספים שלא הוצאו על ידי העובדים הזרים כאמור בסעיף 1(א)(ז) ייועדו לצרכים בריאותיים של עובדים זרים, כפי שיוורו שרי התעשייה המסחר והתעסוקה, האוצר והבריאות.
- ג. הוראות אחרות לעניין הפיקדון יהיו בהתאם לנוסח תקנות עובדים זרים (פיקדון לעובדים זרים בענף הבנין), התשס"ח-2008, שהוגשו לאישור ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת בשינויים המחויבים לגבי ענפי התעסוקה השונים, ככל שיידרשו.

16. להנחות את שר התעשייה המסחר והתעסוקה להביא לאישור ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, בתוך 30 יום ממועד קבלת החלטה זו, תקנות לפי סעיף 65(א)(2) לחוק שירות

התעסוקה, החשי"ט-1959, שעניינן הוראות לענין ערכות שתיתן לשכה פרטית לשם קבלת היתר לתיווך בין ארצי, ובין השאר הוראות לענין חילוט הערכות והשימוש בכספי החילוט. בתקנות כאמור ייקבע כי סכום הערכות שתידרש להפקיד לשכה פרטית המבקשת היתר לתיווך בין ארצי יעמוד, ככלל, על 500 אלש"ח, ובענף הסיעוד בלבד על 300 אלש"ח עבור לשכות המטפלות בעד 400 עובדים זרים, ועל 150 אלש"ח עבור לשכות המטפלות בעד 200 עובדים זרים.

דברי הסבר

רקע כללי נתונים כלכליים וחקציב

לתופעת העובדים הזרים השלכות שליליות על שוק העבודה המתבסאות בדחיקת ישראלים מקרב השכבות הנמוכות משוק העבודה ולירידת שכרם. השלכות שליליות נוספות של התופעה הן עיכוב בכניסת טכנולוגיות לענפים עחירי עובדים זרים וגידול בתשלומי ההעברה לבלתי מועסקים ישראלים כתוצאה מדחיקתם משוק העבודה.

בהחלטת ממשלה מספר 3996 מיום 24.8.2008 שעניינה מדיניות הממשלה בנושא עובדים לא ישראלים והגדלת אפשרויות התעסוקה של ישראלים, הוחלט לאמץ, בשינויים מסוימים שפורטו בה, את עקרונות דוח הוועדה לעיצוב מדיניות בנושא עובדים לא ישראלים בראשות המשנה לנגיד בנק ישראל, פרופסור צבי אקשטיין, אשר המליצה לצמצם ככל האפשר את מספרם של העובדים הלא-ישראלים, ולהתיר את העסקתם רק במקרים בהם התועלת החברתית והכלכלית מהעסקתם תעלה על הפגיעה באפשרויות התעסוקה ובשכר של ישראלים. כמו כן המליצה הוועדה על הצבת יעדים כלליים למדיניות העסקת עובדים לא ישראלים, ובהם יעדים בתחומי תפקודם של הגופים הממלכתיים המטפלים בעובדים הזרים ובתעסוקה של ישראלים, היקף ועלות העסקתם, הסדרת אופן הכאתם ואופן העסקתם של עובדים לא ישראלים, הגברת האכיפה של תנאי ההעסקה, השכר והעסקה בלא היתר והגברת פעולות ההרחקה של כלפי עובדים השוהים בישראל שלא כחוק ומעסיקיהם וכן המלצות פרטניות לענפי התעסוקה השונים.

צמצום מספר העובדים הלא ישראלים, ייקר עלות העסקתם והגברת האכיפה מקבלים משנה חשיבות נוכח המיתון הכלכלי בו שרוי המשק בישראל, והשפעתו הצפויה על שוק העבודה, אשר עלולה להחריף את ההשלכות השליליות של תופעת העובדים הלא ישראלים. בהקשר זה יצוין כי בישראל שוהים כיום כ-300 אלף עובדים זרים לא חוקיים וכ-110 אלף עובדים זרים חוקיים המועסקים בעיקר בענפי הסיעוד, החקלאות והבינוי.

לאור האמור, מוצע לנקוט בצעדים הבאים:

1. ענף הסיעוד:

- א. מוצע להעלות את סף הניקוד המזכה אוטומטית בהיתר להעסקת עובד זר לניקוד של לפחות 6 נקודות במבחן מידת התלות בעזרת הזולת בביצוע פעולות חיוניים (ADL) וזאת במקום ניקוד של 4.5 נקודות הנהוג כיום, במטרה למקד את הקצאת ההיתרים לבעלי צרכים סיעודיים רבים יותר ועידוד העסקת ישראלים במקרים האחרים, ולנוכח תופעה של היתרי העסקה לא ממומשים בענף זה, דבר שעשוי להצביע על אפשרות לתפקוד ללא עובד זר לבעלי היתרים כאמור. צעד זה בא במקביל לעידוד תעסוקת ישראלים בענף הסיעוד, גם בדרגות התלות הגבוהות יותר, באמצעות תוספת שעות סיעוד למעסיקי ישראלים בלבד.
- ב. כמו כן מוצע, בהמשך לאמור בסעיף א, כי תנאי לקבלת היתר להעסקת עובד זר בענף הסיעוד הוא שמבקש ההיתר יתחייב כי העובד הזר יתגורר עמו, וזאת על מנת להבטיח כי העסקת עובד זר בענף תתקיים במקרים בהם דרוש למעסיק ליווי צמוד וממושך במשך מרבית שעות היום. מתן היתר רק במקרים כאמור יגדיל את אפשרויות התעסוקה של ישראלים בענף אשר יוכלו להשתלב במשרות המוחזקות כיום ע"י עובדים זרים שאינם מתגוררים עם בעלי ההיתר.
- ג. לנוכח השינוי המוצע בנוגע לניקוד המזכה בהיתר להעסקת עובד זר, מוצע לקבוע גם כי ועדת החריגים לעניין היתרי העסקה בענף הסיעוד לא תוכל לאשר הענקת היתר להעסקת עובד זר לאדם שבמבחן ADL זכה לניקוד נמוך מ-4.5 נקודות.
- ד. על מנת לצמצם את התופעה של כניסה לישראל של עובדים זרים אשר אינם מתאימים לטיפול בסיעוד בין היתר בשל מחסום שפה, דבר שעשוי להביא לכך שעובדים כאמור, שנכנסו לישראל לצורך עבודה בסיעוד, אינם מועסקים בענף זה אלא בענפים אחרים, מוצע

לקבוע כי לא יינתנו אשרה ורישיון ישיבה לעובד זר בענף הסיעוד, אלא אם כן הוכיח העובד הור, טרם כניסתו לישראל ולהנחת דעתו של ראש רשות ההגירה, שליטה בדיבור בשפה האנגלית או שהיגו דובר את שפתו של המטופל, בהתאם למבחנים המפורטים בהצעת ההחלטה.

2. ענף החקלאות:

א. במטרה להפחית את ההשפעות השליליות של העסקת עובדים זרים בחקלאות על התעסוקה והשכר של ישראלים בענף החקלאות, מוצע להפחית בהדרגה מכסת העובדים הזרים בענף החקלאות. בהמשך לפעולתו של צוות אקשטיין לגיבוש תכנית ארוכת טווח להחלפת העובדים הלא ישראלים בישראלים ולטיוב ההון האנושי והפיסי בענף החקלאות, שטרם סיים עבודתו, מוצע לאפשר לצוות האמור להמליץ על שינוי קצב ההפחתה ועל העסקת עובדים זרים במתכונת עונתית לפי מכסות.

ב. עוד מוצע לקבוע כי לא יינתנו אשרה ורישיון ישיבה לעובד זר בענף החקלאות לרבות לצורך החלפת עובדים זרים שיוצאים את ישראל.

ג. בנוסף מוצע להגדיל את שיעור הקצאת היתרי העסקה שמעל למכסה ולהעמידו על 12%. דבר שיביא להגדלת התחרות האפקטיבית על העסקת עובדים זרים, ובכך ישפיע על עלות העסקתם וישפר את יעילות ההקצאה.

3. ענף המסעדות האתניות:

מוצע להשלים את מהלך הפחתת מכסת העובדים הזרים בענף המסעדות האתניות ולפעול לייקור עלות העסקתם. בהתאם מוצע לקבוע מחווה פוחת של מכסת העובדים הזרים בענף המסעדות האתניות כמפורט בהחלטה וכן שהחל מיום 1 ביולי 2010 לא יועסקו בענף זה עובדים זרים למעט מומחים; בנוסף, החל ב-1 בינואר 2010, שכרם של העובדים הזרים בענף המסעדות האתניות לא יפחת מ-12,000 ש"ח לחודש, וזאת כחלק מהליך ייקור עלות העסקתם. עוד מוצע כי החל במועד החלטה זו, לא יינתנו אשרה ורישיון ישיבה לעובד זר בענף זה לרבות לצורך החלפת עובדים זרים שיוצאים את ישראל, למעט מומחים. לאור השינויים המוצעים, תבוטל הוועדה שהוקמה לפי סעיף 2 להחלטת ממשלה מס' 4170 מיום 12 באוקטובר 2008.

4. אכיפה וענישה:

א. בהמשך להחלטות הממשלה בענין הקמת רשות ההגירה, ולאור חשיבות הסדרת סמכויותיה ותחומי פעולתה כחלק מההתמודדות עם תופעת העובדים הזרים על השלכותיה השליליות שפורטו לעיל, מוצע להשלים את החקיקה הדרושה לצורך העברת הסמכויות ממשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה לרשות ההגירה, וכן להשלים את העברת יתרת כוח האדם מיחידת הסמך במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה לרשות ההגירה, על מנת לחזק את יכולת האכיפה כלפי מעסיקי עובדים זרים.

ב. על מנת להגביר את ההרתעה כלפי מעסיקי עובדים זרים שלא כחוק, מוצע לפעול כדקלמן:

(1) להעמיד את סכומי הקנסות המינהליים בענין עובדים זרים על סכום שלא יפחת מ-5,000 ש"ח, וזאת כפי שהיה נהוג טרם תיקון התקנות כאמור בחקנות העבירות המינהליות (קנס מינהלי - איסור העסקת עובדים זרים שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים)(תיקון), התשס"ט-2008, המופיע בקובץ תקנות 6725, מיום ג' בכסלו התשס"ט, 30.11.2008.

(2) להכפיל את סכומי הקנסות המינהליים הקצובים הקבועים בתוספת לעבירות על סעיפים 2(א)(1) ו-2(א), 3(א) ו-4(א) (ב) לחוק עובדים זרים.

(3) לבטל את הוראות סעיפים 16(א) ו-17(א) לחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, המאפשרות הקלות במועד חשלום קנסות או בשיעורי תוספת פיגור בגין אי חשלום הקנס במועד, שחלות כיום על קנסות מינהליים הנוגעים להעסקת עובדים זרים בלבד.

ג. לנוכח הקמתה של רשות ההגירה ועל מנת לייעל את האכיפה, לתגבר את פעילות ההרחקה, ולאפשר פעילות אכיפה כוללת כנגד שוהים בלתי חוקיים, מוצע להסמיך גם ממוני ביקורת גבולות להורות על הוצאה מישראל של שוהים בלתי חוקיים, באמצעות הסמכתם לבצע פעולות לפי סעיפים 13(ב), (ג) ו-7(ד) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, אשר נהוגות כיום לקציני משטרה בלבד.

5. משתלמים מתו"ל:

על מנת לאזן בין היתרונות שבקיום פעילות ההשתלמות מתו"ל בענף החקלאות עבור יחסי החוץ של ישראל לבין ההשפעות השליליות של משתלמים על תעסוקת ישראלים בענף החקלאות בשל מאפייני ההשתלמות אשר דומים בהיבטים מסוימים למאפייני העסקת עובדים זרים, מוצע להפחית את מספר המשתלמים כך שיעמוד על מחצית מהמספר שהגיע בשנת 2008, וכן לקבוע כי שיעור המשתלמים ממדינה מסוימת מסך המכסה לא יעלה על 10%, כך שניתן יהיה להגדיל את מספר המדינות השולחות משתלמים.

6. עידוד תעסוקת ישראלים:

כחלק מהפעולות שנוקטת הממשלה לעידוד תעסוקת עובדים ישראלים בכלל, ולנוכח המשבר הכלכלי והפעולות שנוקטות בתחום הבינוי והאצת החשתיות במסגרת ההתמודדות עם המשבר וצמצום השלכותיו על שוק העבודה, מוצע להנחות את החשב הכללי לפעול לא דיחוי ליישום סעיף 5 החלטת הממשלה מס' 642 מיום 2 בספטמבר 2001 שעניינו אי העסקת עובדים זרים בביצוע עבודות בתחום הבניה והחשתיות, במסגרת מברזים של המדינה, או בהתקשרויות שבמימונה, למעט העסקת מומחי חוץ ובתיקונים הנוספים המפורטים בחלטה. עוד מוצע להטיל על ראש רשות החברות הממשלתיות לפעול ליישום החלטה זו גם על התקשרויות של חברות ממשלתיות.

7. ייקור עלות העסקה, מעסיקי עובדים זרים ולשכות פרטיות:

א. בשל הצורך המוגבר בהפחתת מספר העובדים הזרים ובריסון הביקוש להם, הנובע, בין היתר, מפערים בעלות העסקתם ביחס לעובדים ישראלים, מוצע לייקר את עלות העסקת העובדים הזרים כך שסכומי האגרה השנתית, אגרת הבקשה, דמי ההיתר אותם נדרשים מעסיקי עובדים זרים לשלם במסגרת חוק עובדים זרים, וכן שיעור ההיטל אותו הם נדרשים לשלם מכוח חוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003, יוכפלו.

ב. בנוסף, מוצע להסדיר בהקדם היבטים נוספים של העסקת עובדים זרים:

- 1) החובה להפקיד בעבור העובדים הזרים פיקדון שיועבר לעובד הזר עם עזיבתו את הארץ, לרבות ייעוד כספים שלא הוצאו על ידי העובדים הזרים לצרכים כריאותיים של עובדים זרים, כפי שיוורו שרי התעשייה המסחר והתעסוקה, האוצר והבריאות.
- 2) תובת לשכה פרטית הפועלת במסגרת שיטות העסקה החדשות בענפי הסיעוד והחקלאות, עליהן החליטה הממשלה, להפקיד ערכות כתנאי לקבלת היתר לחיווך בין ארצי.

השלכה כלכלית ותקציבית:

ליישומה של החלטה השפעות על שוק העבודה, ובראשן הגרלת שיעור התעסוקה ועליית שכר של עובדים ישראלים בעלי מיומנויות נמוכות, ובמקביל קיטון בתשלומי ההעברה למובטלים ולמקבלי הבטחת הכנסה. להשפעות המתוארות על שוק העבודה חשיבות עליונה בכלל, ונוכח המשבר הכלכלי הנוכחי בפרט.

להחלטה ישנן גם השלכות על הכנסות המדינה, וזאת כתוצאה מהעלאת סכומי האגרות והתשלומים הנוספים המפורטים בחלטה אותם נדרשים לשלם מעסיקי עובדים זרים וכן מהעלאת סכומי הקנסות בגין עבירות בתחום העסקת עובדים זרים, אשר תלויים, בין היתר בהיקף הביקוש לעובדים זרים ובהיקף האכיפה. קשה להעריך בשלב זה, בין היתר, לאור השינויים הצפויים עם יישום צערי המדיניות בתחום העובדים הזרים ועידוד תעסוקת ישראלים, הן צעדים עליהם כבר הוחלט והן צעדים הכלולים במסגרת החלטה זו. עם זאת, יצוין כי בשנת 2008, הסתכמה סך הגביה של אגרות בקשה, אגרות שנתיות ודמי היתר בסכום של כ-170 מיליון ש"ח.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם לא רלוונטי.

ההיבט המשפטי

תיקון חוק עובדים זרים, התשנ"א-1991.
תיקון חוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985.

תיקון חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952.
חוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות
הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003.
חקיקת חוק להעברת סמכויות בתחום עובדים זרים, בנוגע להעברת סמכויות בנושא עובדים זרים
ממשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה לרשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול במשרד הפנים.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 3996 מיום 24 באוגוסט 2008, שעניינה מדיניות הממשלה בנושא עובדים לא
ישראליים והגדלת אפשרויות התעסוקה של ישראליים
החלטת ממשלה מס' 3434 מיום 13.4.2008 שעניינה הקמת רשות האוכלוסין ההגירה ומעברי הגבול
במשרד הפנים.

החלטת ממשלה מספר 2211 מיום 12.8.07 שעניינה הגדלת אפשרויות התעסוקה של ישראלים.
החלטת ממשלה מספר 1586 מיום 22.4.2007 בנושא אג'נדה כלכלית-חברתית למדינת ישראל לשנים
2010-2008.

החלטת ממשלה מספר 446 מיום 12.9.2006 שעניינה הגדלת אפשרויות התעסוקה של ישראלים.
החלטת ממשלה מספר 2210 מיום 12.8.2007 שעניינה שיפור מערך ההכשרה המקצועית ושילוב
עובדים ישראלים בענפי התעשייה.

החלטת ממשלה מס' 4617 מיום 9.8.2005 שעניינה היתרים להעסקת עובדים זרים.

החלטת ממשלה מספר 4024 מיום 31.7.05 שעניינה היתרים להעסקת עובדים זרים.

החלטת הממשלה מס' 642 מיום 2 בספטמבר 2001.

בהחלטת ממשלה מס' 1205 (עז/1) מיום 15 בפברואר 2007, שעניינה קביעת מכסות העובדים הזרים
והסבת העסקתם.

בהחלטת ממשלה מס' 4170 מיום 12.10.2008.